

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori: 2637 E. Lawrence av.

Office of publication: 2637 E. Lawrence av. Telephone: Lawrence 4625.

LETO—YEAR XII. Chicago, Ill., ponedeljak, 29. decembra (Dec. 29) 1919. STEV.—NUMBER 306. Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

91 OSEB MRTVIH VSLED LESNEGA ALKOHOLA.

Žrtve božičnega praznovanja v trinajestih mestih. POSLEDICE PROHIBICIJE.

Po azdnjih poročilih je število žrtv zastrupljenja z lesnim alkoholom naraslo na 91 in sicer v Chicago 9, Chicopee, Mass., 39, Hartford, Conn., 13, Cleveland, O., 9, Holyoke, Mass., 6, New York 5, Springfield, Mass., 4, Memphis, Tenn., 3, St. Paul, Minn., 3, Pittsburgh, Pa., 2, Newark, N. J., 2, Greenfield, Mass., 1, Marinette, Wis. 1.

Chicago, Ill. — Strašno so posledice prohibicije, ljudje cepajo kot mihe, pijejo lesni alkohol mesto žganja. V Chicagu so umrli v enem samem dnevu štirje žganja žnji pivci. Če bi imeli vsaki mesec božične praznike, tedaj bi v enem letu dobili strašno številke, ki bi govorile, kaj nam je prinesla prohibicija. Mnogo ljudi je oslepelo, kar je huje kot smrt, ker so pili žganje, ki ga zdaj prodajajo in je narejeno iz lesnega alkohola.

Chicopee, Mass. — Tukaj je v noči 26. t. m. umrlo šest in trideset oseb, ki so pili žganje, ki je bila sem prinašeno iz Hartforda. Več oseb se pa nahaja v kritičnem stanju, ki umrjejo ali oslep.

Ljudje, ki so prodajali to brogo, so obtoženi proja. Obtožba seveda ne bo postala mrtvih v življenju in oslepelih po delu vida. Polcija, ki gonijo stvar, je domala, da je bilo žganje prinašeno iz New Yorka, od koder je bilo Prohibicionistov ne zavide moben pameten delovec za njih lovriki, kajti pametni ljudje so vedeli, kaj bo prinesla prohibicija. Ali pridigali pamet prohibicionistom je indalo toliko kot nositi svoje v Atena. Prohibicija bo odpravila vse gorje v slovečki družbi, so kličali prohibicionisti venomer. In zdaj se lahko na lastne oči prepričajo tudi neverni Tomaši, kaj je povzročila prohibicija, ki niso hoteli verjeti ljudem, ki so svarili pred njo.

Hartford, Conn. — Tukaj je umrlo deset oseb, ki so pili žganje. Take so posledice blažene prohibicije, kateri so peli slavo kot splošno zdravilo za vse družabne bolezni, preden je bila uvedena.

Marinette, Wis. — Tukaj je umrlo Fred Gota, ki je pil tihotapsko žganje.

New York, N. Y. — Od 1. novembra do 20. decembra je umrlo tukaj sedem in dvajset oseb, ker so pili žganje, narejeno iz lesnega alkohola. S tem strašnim strupom je bilo zastrupljenih še mnogo več oseb, ki bodo trpele na posledicah tega zastrupljenja.

Detroit, Mich. — Tukaj so umrli štiri osebe, ki so nile tihotapsko žganje, narejeno iz lesnega alkohola. Lesni alkohol ima torej v tem mestu svoje žrtve.

Toledo, O. — Lesni alkohol je ubil štiri osebe, ki soogle po tem strupu, kar zaradi prohibicije niso dobile žganja.

Kako je zastrupljeni z osebami, zastrupljenimi s lesnim alkoholom.

Chicago, Ill. — Zdravstveni komisar dr. Robertson priporoča, da se pri sloveku, na katerem se po kažejo znaki zastrupljenja z lesnim alkoholom, takoj vporabi želodčna sesalka, da se izosca ves strup iz želodca, ker proti lesnemu alkoholu še nimajo protistrupa. Če lesni alkohol zaide v telo, je vsaka pomoč prepozna.

OFFICER OPTOŽEN TATVINE. Harrisburg, Pa. — Zvezni maršal Harvey T. Smith je aretiral William A. Stringera, superintendenta nad letalskimi potrebščinami v Marsh Runu. Obtožnica pravi, da je izgubilo le skladnišča blago, ki je vredno od \$75,000 do \$100,000.

ANGLIJA NAMERAVA ZAPRETI VSE REPUBLICANE NA IRSKEM.

London. — "The Evening Standard" je poročal v soboto, da je vlada pripravila zelo drastične navedbe za potlačanje revolucije na Irskem. Lord French, namestnik kralja na Irskem, dobi navodilo, da mora prijeti in zapreti vse sinfajnceve (republicane). To se pravi z drugimi besedami, da bo moralo vse irsko prebivalstvo, izvemski severnih okrajev, v ječo.

LAŽ TRUSTOVSKIH ČASNIKOV RAZGALJENA.

Organizirani farmarji se popolnoma strinjajo z načeli nove delavske stranke v Združenih Državah.

DELAVSKA STRANKA KLJUČ ZA BODOČI AMERIŠKI NAPREDEK.

Chicago, Ill. — Tukajšnje trustovsko časopisje je svoječasno po konvenciji ameriške delavske stranke (Labor Party) prineslo na široko razpleteno pripovedko, da Neustrankarska liga (organizacija ameriških kmetov) noče nič slišati o kakšnem sodelovanju z ameriško delavsko stranko. Stvar je seveda malo drugačna, kot je silka trustovsko časopisje, "Burleigh County Farmers Press," ki izhaja v Bismarcku, N. D., in je glasilo Farmarske izobraževalne in kooperativne unije, obenem pa tudi lokalni okrajni list za okraj Burleigh, je prinesel v uvodnih vrstah:

Delavska stranka Združenih držav, ravnokar organizirana v Chicagu, je podala ključ za bodoči ameriški napredek. To je indistrijarna demokracija v uporabo glasovnice. To je pravi ameriški ključ in prava ameriška pot.

Dalje na drugem mestu pa pravi zopet farmarski list:

"22. november 1919 bo poznan v zgodovini kot dan rdečega pisma za delavce v Združenih državah. Na ta datum se je zbralo skoraj 1.500 delegatov, zastopajočih na stotine tisočev organiziranih delavcev skoraj iz vseh krajev Združenih držav, v Chicagu na prvem letnem zborovanju delavske stranke. Sprejeta je bila platforma za ljudsko lastništvo in taktika za politično sodelovanje z organiziranimi farmarji.

"Nekateri govorniki so se dotaknili Severne Dakote in prijateljskih stikov, ki postojte med farmarjem in delavcem. Vsa spomina na gubernerja Frazierja je bil znamenja za izbruh ploskanja. Sprejeta je bila resolucija, ki naj se brzojavi najvišjemu izvršiteljnemu uradniku Severne Dakote, v katerem se mu zahvaljujejo za njegov neustrašen nastop pri obrambi producenta in konzumenta. Guberneru Frazierju je bilo nemogoče prisostvovati in nagovoriti konvencijo, vesed časar so bili nekateri delegati rasočarani, ki so nosili gumb z besedami "Frazier za predsednika v letu 1920."

To je nekaj drugega, kot je počelo trustovsko časopisje, ki je hotelo dokazati, da farmarji ne pojdejo v politiki z delavci, ampak da bodo zastopali svoje lastne interese.

Francoška vlada bo operirala Searski rove.

Pariz. — Vlada je predložila zbornici predlog za državno operiranje nemških premogovnikov v Searu v nadi, da bo uspešno konkurirala s privatnimi premogovnimi družbami.

Danci vzamejo dunajske otroke v prebrano.

Kodanj, Danska. — Danska pomorna komisija je sklenila pripeljati mesečno 500 stradajočih otrok z Dunaja na Dansko, kjer bodo razdeljeni po hišah v prebranjevanje dokler se ne izboljšajo razmere v Avstriji.

D'ANNUNZIO NOČE ZAPUSTITI REKO.

Fanatik je zavrgel pogoje vlade in se roga prebivalstvu. NJEGOVE ZAHTEVE.

Reka, 27. dec. — (Assoc. Press.) — D'Annunzio je danes izjavil, da se ne bo pustil izgnati z Reke. Dejal je, da garancije, ki jih je dal italijanska vlada, ne zadostujejo, da bi on prepustil mesto regularnim četam.

D'Annunzio zahteva med drugim, da mu vlada zajame, da njegovi vojski ne bodo kaznovani, ker so se pridružili njegovim "križarski vojni", da se mora vponativiti reški in dalmatinski denar, da sme on ali kdorkoli njegovih pristašev izbrati ali bivaliče na Reki ali kjerkoli v Dalmaciji, da se priznajo odlikovanja, ki jih je on podelil svojim protovojcem itd.

Lodon, 28. dec. — Poročevalci v Rimu, opirajoč se na vest v "Tribuni", javlja, da je položaj na Reki nespremenjen. Zadržano sredo je d'Annunzio namaznil, da se odloči v štirindvajsetih urah, da li sprejme pogoje vlade za izpraznitev mesta ali ne. Drugi dan je izjavil, da jih ne sprejme. Prebivalstvo na Reki je z neformalnim plebiscitom odobrilo sporazum z vlado in komaj čakal, da fanatik pobere peim, ali on se ne zmeni.

Reka, 21. dec. (Zakaanlo). — Gabriele d'Annunzio je danes indal oklice, tikajoč se sprejetja njega plebiscita zadnje pose. D'Annunzio pravi, da je vlada stala slaba garancije, da obdani ne o smajo, da grezimo vnašanje vlada v Rimu je izjavila, da omogoči skupinsko osamlje, ni pa mogoče, da ga obdrži stalno. "Kdo se verzi, kam se še pomakne, domokratska črta pod pritiskom avstrijskih in asociiranih držav" vpršajuje d'Annunzio v javnosti, se poje pa, nič, zakaj je samovoljni plebiscit in kak je njegov bodoči program.

London. — Iz Rima in Milana javljajo, da je d'Annunzio izgubil pri Italijanih vso kratko slavo in ljudje ga imajo zdaj v splošnem za navadnega norea. Prebivalec na Reki imajo velik problem, kako bi se osvobodili iz rok svojega "osvoboditelja," ki se zdaj drži Reke kot klopoti.

(Večraj je bilo poročano iz Pariza, da je d'Annunzio zaprt v Zadru kamor se je ukradel z Reke. Vesti o tem pustolovcu postajajo vedno bolj fantastične. Op. ur.)

ZALOGA TIHOTAPNEGA ŠGANJA ZAPLENJENA.

Homewood, Ill. — Dva zvezna uradnika sta našla v kleti Potaleone Zorbana kotel za kuhanje žganja, osemnajat galon tropinjevega in šest sodov namočenih tropin. Na nekem drugem mestu so pa našli trideset galon tropinjevega in osemnajat sodov namočenih tropin. Uradnika sta zaplenila žganje, tropine in kotel.

NEZGODA NA ŠELEKNIOL.

St. James, Mo. — Dve osebi sta bili ubiti in 48 ranjenih, ko je osebni vlak skočil ras tir. Nezgod je povzročila zlomljena os pri pasirskem vozu.

Štavska tobačnih delavcev v Madridu.

Madrid, Španjka. — Okrog 10.000 tobačnih delavcev je zahtevalo in vse tovarne počivajo. Skladniška tobaka so prazna in če bo stavka trajala dalj časa, bo zmanjkalo tobaka.

Mnogi štrajki na Jamajki.

Kingston, Jamajka. — Na sveti večer so tukaj zahtevali pristajnišni delavci, ki zahtevajo še enkrat toliko plače. Cestnošleziški uslužbeni so tudi zahtevali in dalje so na štrajku pekovski pomočniki in bolniške postrežnice v bolnišnicah.

DELAVSKA UNIJA JE BOJKOTIRALA AMERIŠKO LEGIJO.

Detroit, Mich., 28. dec. — Tukajšnja krajevna unija Ameriške delavske zveze, v kateri so organizirani delavci v tovarnah za avtomobile, vozove in letala, je sprejela določbo, s katero prepoveduje svojim članom stopiti v Ameriško legijo (organizacijo bivših vojakov). Člani, ki so že v legiji, morajo izstopiti. Kdor krši določbo, mora plačati \$100 kazni.

PREMOGOVNIŠKI PODJETNIKI OBSTRUIRAJO.

Lastniki premogovnih rovo so krasijo priznati nove vladne ponudbe.

NE UGAJA JIM KOMISIJA ZA IZRAVNAVNO SPORA.

Washington, D. C. — Še preden je kurivni upravitelj podal svoje mnenje o sporu med premogovniškimi podjetniki in rudarji, se premogovniški podjetniki trobili rogomer, da se zadovoljijo s tem, kar poreče vlada. Trustovsko časopisje je s posebnim povdarikom prinašalo izjave posameznih podjetnikov, ki so prale podjetniki v javnosti, kot da so podjetniki za spravo na podlagi vladnih odob, rudarji so pa proti nji. Ali kdor pozna premogovniške podjetnike, je malo verjet, da se vsi oči pomisla na podjetnike, ker je vedel, da je pri teh sporih njihovo najprej profit, potem ne pride dolgo časa ni, in potem šele ljubavje in ruderji.

Komisijski predsednik Samuelson komisija, da izravna spor in reši vsa sporna vprašanja. "Ne preteli š kazni podjetniki, da niso zadovoljni. Zavrtni jih je sam justični tajnik, če se ni še odločil, ker so venomer trdili, da so zadovoljni v vladnih odredbah, da jih ni treba komitirati, ko se je dosegel zadnji sporazum med zastopniki vlade in rudarji.

Voditelji podjetnikov sicer izjavljajo, da niso nasprotni komisiji, ali vsakdo, ki misli s svojimi možgani in ne premogovniških podjetnikov, da mislijo zanj, pravi, če so podjetniki zadovoljni s predsedniškovo komisijo, demu pa sklenejo podjetniške seje.

Podjetniki gredo za tem, da povedajo svoj profit, čeprav je McAdoo, bivši finančni tajnik, izjavil, da so nekateri premogovniški podjetniki spravili 2.000-odstoten dobiček. Vse njihove seje nimajo drugega namena, njih izjave pa imajo namen prikriti pred obstojem njih prave želje in cilje. Na tem prav nič ne spremeni lepo ostružene izjave podjetniških voditeljev.

TOVARNA POGORELA DO TAL.

Bellefonte, Pa. — Tukajšnja tovarna tvrdke P. O. Crider & Son, v kateri so obdelovali les, je pogorela do tal. Škoda znaša nad dvajset tisoč dolarjev. Les, ki je bil zložen na dvorišču, so ognegasci rekli s trudapolnim delom.

FRAKTIČNA POBOŽNJAŠKA AGITACIJA.

Philadelphia, Pa. — Presbiterijanski župnik cerkve sv. Trojice je obljubil vsakemu funt sladkorja, ki pride k av. pisemskemu poduku. Naznanilo je prineslo nepričakovan uspeh. Ponavadi je prihajalo k sv. pisemskemu poduku do 74 oseb, to naznanilo je pa poslusalce pomnožilo na 177. Župnik je razdelil med nje okoli dve sto funtov sladkorja.

VEREME.

Deloma oblačno danes in jutri gorkeje; zmerni jugozapadni vetrovi. Najvišja temperatura v zadnjih 24 urah 27, najnižja 20. Solčni isahod 7:18 a. m., zahod 4:27, p. m.

Kolčak je padel; Irkutsk v rokah vstašev.

Sibirski carist je oddal poveljništvo Semenovu. Kolčakova armada docela skrušena. Sovjetske čete osvojile nova mesta, zajele bogat plen in odprle pot v vzhodno Sibirijo.

Vladivostok, 24. dec. (Zakaanlo.) — Admiral Kolčak je odločil vrhovno poveljništvo vsesruske armade v Sibiriji radi slabega (!!!) zdravja. General Semonov, kozaki hetman v Transbaikaliji, je zdaj vrhovni poveljnik.

Pariz, 28. dec. — Francoski uradni krogi so večraj prejeli vest, da so socialni revolucionarji ustanovili sovjetsko vlado v Irkutsku, glavnem mestu Sibirije, kamor je bila premeščena "vsesraska" vlada po padcu Omska. Revolucionarji so osvojili kolodvor v Irkutsku. Kolčaka ni v Irkutsku. Po azdnjih poročilih je nekje med Tomskom in Irkutskom. Predsednik "vsesrask" vlade Popeljev je tudi odsoten; odšel je proti zapadu, da se snide s Kolčakom. Zunanji minister Tretkov je tudi odšel nekam v Bajkalljo k Semonovu. To prilichnost so posebni socialni revolucionarji in osvojili Irkutsk.

Drugo poročilo se glasi, da je Kolčak na svojem begu našel na sitnosti s Čehovalski, ki suva je železnico med Tomskom in Irkutskom. Vsa znamenja kažejo, da je Kolčak v osamljeni kraj, da je nekje med Tomskom in Irkutskom in morda bo še ujet. Obnem javljajo iz Tokio, da je Japonska pojedala svoje čete v Sibiriji na 200.000 mož.

London, 28. dec. — Uradno poročilo iz Moskve se glasi, da so sovjetske čete zadnje dni okupirale mesta Tomsk, Fastov, Vaalokov, Kremenčug, Izjum, Belovodsk, Makejevka in Kokspektja v Sibiriji. Na železniški postaji Tajski so rdeče čete zajele ogromni plen in veliko število ujetnikov. Kolčakova armada zapadno od Irkutskja je popolnoma uničena in pot v Krasnojarsk in Irkutsk je zdaj odprta.

Poročilo pravi dalje, da so revolucionarji v vzhodni Sibiriji popolnoma pretrgali vse zveze med Amurjem in Blagovješčenskom. V Čeromkovi so socialni revolucionarji organizirali svojo vlado.

Na južni (Denikinovi) fronti so galške čete, ki so imele braniti Kijev, revoltirale in napadle Denikinovo armado v ozadju.

Washington, 28. dec. — Državni department je prejel poročilo iz Sibirije, da so se poljske čete, ki so bile odrezane zapadno od Tajge, izrgale iz pasti 23. decembra po vročem boju. Vlaku z beguni, ki so bili tudi zajeti, so se rešili in ameriška podkonzula Ray in Hansen sta na varnem. Politični položaj v Sibiriji je zelo slab. Admiral Kolčak je zaostal nekje zapadno od Čeremkove, ko je bil na potu v Irkutsk, in bati se je, da pride v pesti socialnih revolucionarjev, ki so osvojili Čeremkovo.

Irkutsk, 25. dec. — Valed novih preprirov, ki so izbruhnili med Čehi in Kolčakovci v Sibiriji, je general Kappel, poveljnik zapadne vsesrask armade, pozval češkega generala Sirovyja na dvoboj.

Vladivostok, 27. dec. — Japonški uradni časnikarski biro je naznanil, da je dosežen sporazum med japonsko vlado in Združenimi državami glede na bodočo skupno akcijo v Sibiriji. Biro pravi, da preje ni bilo sporazuma med Japonci in Američani zaradi tega, ker je Amerika imela glavno skrb za sibirsko železnico, do čim ji je bila Kolčakova vlada postranska stvar; Japonska je pa delala ravno narobe, to je da je pomagala Kolčaku, medtem ko ji je bila železnica postranska skrb.

MIR MED ESTONIJO IN SOVJETSKO RUSIJO.

Na Nošič je prenehalo bojevanje in Estonija je sprejela glavne mirovne pogoje.

RUSIJA JE DOBILA POT NA SVETOVNI TRG.

Dorpat, Estonija, 25. dec. — Božično darilo Estoniji je mir s sovjetsko Rusijo. Vse vsem intrigam entente se je Estonija odločila za mir. Sinoči so se estonski in sovjetski delegatje zedinili glede na glavne pogoje miru in takoj je bila izdana naredba, da preneha bojevanje na estonski fronti. Delegatje so potom odšli domov, kjer ostajajo čez praznike in smidejo se zopet v postelje, ko bodo sestavili detajlirano mirovno pogodbo. Smagali so delegatje sovjetske Rusije, ki so bili od začetka na to, da se sliki sklene mir, ne pa samo prenehanje.

V estonskih političnih krogih seveda da bo mir v zgodnji prihodnji odprl novo dobo, ki pomeni za estonskega neustrankarskega mišljenja. Pogoji mirova takaj, da se na sovjetski Rusiji odprto postopno pristavi, katerih entente in njihovi blokiranci: Rusi v sovjetski Rusiji bič inajo pravice, predložiti in kupovati v Estoniji in se poskušati estonskih pristajnišč. Estonija napeto prikaže, kaj zdaj stori ententa. Ali bo blokirala tudi njena pristajnišča?

Estonsko ljudstvo je sprejelo novico o miru s nepopisnim veseljem. Zunanji svet ne more razumeti, v kako težkem položaju je bila Estonija zadnje čase. Tukaj je znauo vsakomur, da so boljše-viki spravili na estonsko mejo 100.000 mož svoje armade in ljudje so se opravili na ball, da je armada pripravljena za naval v Estonijo, ako bi mirovna konferenca pogorela. Ta nevarnost je zdaj odstranjena.

PRIPRAVE ZA NASELJEVANJE NJE V PALESTINI.

New York, N. Y. — Desetletja se traja med židi agitacija za naseljevanje židov v Palestini, ki je posebno oživelo, odkar je izbruhnila svetovna vojna. Ali uspehi te agitacije so baje prav majhni, kajti vedno in vedno se silil je glas, da bodo začeli z naseljevanjem židov. Zdi se, da se židom pravi nič ne mudi v dešelo svojih pradedov, v kateri se cedita med in mleko. Voditelj zionističnega gibanja bi radi iz židov napravili narod, katere zdaj veže le vera, in za to se prizadevajo, da naselijo žide v Palestini. Tukajšnja zionistična organizacija izjavlja, da prično z naseljevanjem poljskih in ukrajinskih židov spoznadi. V ta namen bodo kupili velika zemljišča v Palestini: A ta vest se tako pogosto ponavlja, da ji ni hude več ne zupa. Zdal pa izjavljajo, da prično resno z naseljevanjem, ker upajo, da Velika Britanija prevzame protektorat nad Palestino. Ali tiati, ki poznajo ljudi židovske vere, pravijo, da ne verjamejo, da bo kaj kruha iz te moke, ker ti ljudje niso poljedelci.

Odslej bo drugače. Amerika ja sprejela predlog Japonske, toda kakšen je ta predlog in sporazum robče, je še tajnost.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2887 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Dolovi v obkrožanju n. pr. (December 31-19) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI POSTANE MESO CENEJE?

Čitali smo, da bo velika mesarska petorica, ki je bila poznana tudi pod imenom mesarski trust, se izključno bavila odalej z mesarsko industrijo. Živinske staje pridejo pod drugo kontrolo, ravno tako tudi kolodvori in tovarne, ki niso v direktni zvezi z mesarsko industrijo. Z drugimi besedami to pomeni, da je mesarski trust razpuščen in da se mora reorganizirati v samostojnih delniških družbah.

Za ljudstvo nastane vprašanje, ali bo meso ceneje, če bodo mesarski magnatje lastovali le klavnice, klali in pobijali govedo, prašiče, drobnico itd.? Dozdaj je bila mesarska industrija centralizirana industrija. Bila je najperfektnjša industrijska centralizacija, ki se je še vedno spopolnjevala v centralizaciji, odslej bo pa ta industrija decentralizirana. To pomeni sicer, da gre pri centralizirani industriji dobiček v žep par osebam, ki so gospodarji trusta, pri decentralizirani industriji se pa dobiček razdeli med več oseb, kar ne pomeni, da se bo produkt radi razdelitve tega dobička scenil.

Mesarski trust je bil razpuščen v smislu Shermanovega protitrustovskega zakona. Ta zakon je bil sprejet, ker so očetje te postave mislili, da se produkti scenijo, če se prepričajo trusti, ker je pot odprta svobodne konkurenci. Postavodajci niso računili z dejstvom, da če se razbije en trust, da dobimo iz njega več trustov ali kompanij, kajti te kompanije niso nič drugega kot trusti v majem, in da če bi hoteli res razbiti truste, da se vrnejo tisti časi, ko je na pr. mesar sam zaklal prašiča, katerega meso in klobase je prodal na trgu, tedaj bi ne smeli snovati kompanij, ampak vrstiti bi se morali kmetovski sami produkti, kar bi pomenilo naslavljanje v produkciji.

Če trust postane škodljiv ljudstvu, tedaj ne leži rešitev vprašanja v tem, da se razpuščajo trusti v več kompanij, ampak trust je treba nacionalizirati. Dokler imamo Shermanov protitrustovski zakon in nimamo postave za nacionaliziranje trustov, se ne more izvršiti nacionalizacija trustov.

Kongres ima moč, da prekliče Shermanovo postavo in sprejme potrebne postave za nacionalizacijo trustov. Senatorje in kongresnike izvoli ameriško ljudstvo. In če to ameriško ljudstvo želi, da se trusti nacionalizirajo, ima tudi moč, da se nacionalizacija trustov izvrši. Izvoliti mora senatorje in kongresnike, ki so za nacionalizacijo trustov in njih nacionaliziranje bo pričelo.

Do prihodnjih predsedniških volitev je še dobrih deset mesecev. Ameriško ljudstvo ima torej dosti časa, da se prepriča, da se niso scenili mesni izdelki in jestvine, ki so bile pod kontrolo mesarskega trusta, ker je trust razpuščen in pojde dobiček odslej več ljudem kot dozdaj. Prihodnje leto v jeseni bo lahko ljudstvo govorilo z glasovnico, kako je treba ravnati s trusti, da ne mu ne bodo škodovali. V desetih mescih dobi navaden človek take skušnje, da lahko prudari, kaj mu škodi in kaj koristi. Takemu človeku, ki ga skušnje ne izuče, pa ni pomagati in si je sam krive svoje nesreče.

Časi se spreminjajo. — Ko so pred več kot dvajsetimi leti zahtevali strokovno organizirani delavci, da se Japonci izključijo iz naseljevanja v Združenih državah, so se veliki dnevniki čudili, da delavci prihajajo s tako zahtevo. Nekateri listi so zahtevo kar neravnost prezrli. Takrat so Japonci delali poceni, bili so pri volji delati za vsako še tako nizko mezdo.

Japonci so ljudstvo, ki se hitro uči. V teku dvajsetih let so se poprijeli trgovine, industrije, sploh raznih obrti. Postali so uspešni konkurenti ameriških biznismenov. Od kar so ameriški biznismeni pričeli čutiti japonsko konkurenco, so pričeli tudi veliki dnevniki kričati "proč z Japonci". Časi se spreminjajo, z njimi pa tudi mišljenje urednikov velebizniškega časopisa.

Kaj spada predvsem v delokrog demokratične države? — Njena dolžnost je, da skrbi, da otroci siromašnih starišev niso izkoriščani v industrijskih podjetjih in da so jim vsa izobraževalna sredstva na razpologo ne le v ljudski šoli, ampak tudi na univerzi, da jim je pot do izobraževanja odprta kot otrokom bogatih starišev. Da demokratična država lahko vrši to dolžnost, ne zadostuje, da le gradi šole in nastavlja učitelje, ampak mora skrbeti za prehranitev in oskrbo revnih šolarjev in dijakov na ljudski in srednji šoli, pa tudi na univerzi.

DOPISI.

Mill Iron, Mont. — Že šest let sem tukaj za imam ravno toliko kot sem imel ko sem prišel v tukajšnjo okolico. Nič. Kljub hudemu delu in težkemu naporu v poletnem času nisem pridelal toliko, da bi lahko sejal spomlad, ker je podnebje zelo sovražno vsem farmerjem v tukajšnji okolici. Vseled tega bo nam razdelila okrajna oblast seme za spomladno setev. Smilila se mi je uboga živina ker je toliko trpela v poletnem času na poljih in za prazen nič. Niti mrve nismo toliko pridelali, kot je rabimo in vseled tega jo moramo kupovati v bližnjem mestu Baker, ki je oddaljena od tukaj kakih 40 milj. Tolažili smo se vsako leto s prihodnjim letom, da bo boljše letina in da bodo poljski pridelki poplačali naš trud. Toda naš up je bil dosedaj vedno zaman.

Mraza imamo tudi tukaj dovolj, kar 30 stopinj pod ničlo. Kuriva ravno ne primanjkuje, ker je v bližini gozd in tudi premoaga se dovolj dobi vsepovsod. Seveda ni tako dober kot je v Pennsilvaniji, toda gori pa in to je dovolj. — **Anton Birtič.**

So. Fork, Pa. — Delavske razmere v tukajšnji okolici so srednje. Z delom v tukajšnjih premogorjih smo pričeli 12. decembra. Sedaj se je pričela že zopet stara pesem, da je pričelo primanjkovati železnih vozov. Da je to resnica, nikakor ne morem verovati, ker sem pred nedavnim čital, da bodo železnice v prvi vrsti prevzale premog. Kak namen imajo lastniki premogovih rogov in železnic, se ne ve.

Kot se vidi, ne bomo dobili več kot 14 odstotkov, katere nam je ponudil Garfield. V kolikor morem izpompati, tukajšnji premogarji niso nič kaj zadovoljni, kajti meso, ki ga niso, toda kaj se hoče v danih razmerah? Kaj nam je vse nasprotno in poleg tega tudi, inšpektor in well, časi se spreminjajo, vidite in se bodo. Prepričan sem, da bo nam do leta 1920, ali 1921, ali 1922, ali 1923, ali 1924, ali 1925, ali 1926, ali 1927, ali 1928, ali 1929, ali 1930, ali 1931, ali 1932, ali 1933, ali 1934, ali 1935, ali 1936, ali 1937, ali 1938, ali 1939, ali 1940, ali 1941, ali 1942, ali 1943, ali 1944, ali 1945, ali 1946, ali 1947, ali 1948, ali 1949, ali 1950, ali 1951, ali 1952, ali 1953, ali 1954, ali 1955, ali 1956, ali 1957, ali 1958, ali 1959, ali 1960, ali 1961, ali 1962, ali 1963, ali 1964, ali 1965, ali 1966, ali 1967, ali 1968, ali 1969, ali 1970, ali 1971, ali 1972, ali 1973, ali 1974, ali 1975, ali 1976, ali 1977, ali 1978, ali 1979, ali 1980, ali 1981, ali 1982, ali 1983, ali 1984, ali 1985, ali 1986, ali 1987, ali 1988, ali 1989, ali 1990, ali 1991, ali 1992, ali 1993, ali 1994, ali 1995, ali 1996, ali 1997, ali 1998, ali 1999, ali 2000, ali 2001, ali 2002, ali 2003, ali 2004, ali 2005, ali 2006, ali 2007, ali 2008, ali 2009, ali 2010, ali 2011, ali 2012, ali 2013, ali 2014, ali 2015, ali 2016, ali 2017, ali 2018, ali 2019, ali 2020, ali 2021, ali 2022, ali 2023, ali 2024, ali 2025, ali 2026, ali 2027, ali 2028, ali 2029, ali 2030, ali 2031, ali 2032, ali 2033, ali 2034, ali 2035, ali 2036, ali 2037, ali 2038, ali 2039, ali 2040, ali 2041, ali 2042, ali 2043, ali 2044, ali 2045, ali 2046, ali 2047, ali 2048, ali 2049, ali 2050, ali 2051, ali 2052, ali 2053, ali 2054, ali 2055, ali 2056, ali 2057, ali 2058, ali 2059, ali 2060, ali 2061, ali 2062, ali 2063, ali 2064, ali 2065, ali 2066, ali 2067, ali 2068, ali 2069, ali 2070, ali 2071, ali 2072, ali 2073, ali 2074, ali 2075, ali 2076, ali 2077, ali 2078, ali 2079, ali 2080, ali 2081, ali 2082, ali 2083, ali 2084, ali 2085, ali 2086, ali 2087, ali 2088, ali 2089, ali 2090, ali 2091, ali 2092, ali 2093, ali 2094, ali 2095, ali 2096, ali 2097, ali 2098, ali 2099, ali 2100, ali 2101, ali 2102, ali 2103, ali 2104, ali 2105, ali 2106, ali 2107, ali 2108, ali 2109, ali 2110, ali 2111, ali 2112, ali 2113, ali 2114, ali 2115, ali 2116, ali 2117, ali 2118, ali 2119, ali 2120, ali 2121, ali 2122, ali 2123, ali 2124, ali 2125, ali 2126, ali 2127, ali 2128, ali 2129, ali 2130, ali 2131, ali 2132, ali 2133, ali 2134, ali 2135, ali 2136, ali 2137, ali 2138, ali 2139, ali 2140, ali 2141, ali 2142, ali 2143, ali 2144, ali 2145, ali 2146, ali 2147, ali 2148, ali 2149, ali 2150, ali 2151, ali 2152, ali 2153, ali 2154, ali 2155, ali 2156, ali 2157, ali 2158, ali 2159, ali 2160, ali 2161, ali 2162, ali 2163, ali 2164, ali 2165, ali 2166, ali 2167, ali 2168, ali 2169, ali 2170, ali 2171, ali 2172, ali 2173, ali 2174, ali 2175, ali 2176, ali 2177, ali 2178, ali 2179, ali 2180, ali 2181, ali 2182, ali 2183, ali 2184, ali 2185, ali 2186, ali 2187, ali 2188, ali 2189, ali 2190, ali 2191, ali 2192, ali 2193, ali 2194, ali 2195, ali 2196, ali 2197, ali 2198, ali 2199, ali 2200, ali 2201, ali 2202, ali 2203, ali 2204, ali 2205, ali 2206, ali 2207, ali 2208, ali 2209, ali 2210, ali 2211, ali 2212, ali 2213, ali 2214, ali 2215, ali 2216, ali 2217, ali 2218, ali 2219, ali 2220, ali 2221, ali 2222, ali 2223, ali 2224, ali 2225, ali 2226, ali 2227, ali 2228, ali 2229, ali 2230, ali 2231, ali 2232, ali 2233, ali 2234, ali 2235, ali 2236, ali 2237, ali 2238, ali 2239, ali 2240, ali 2241, ali 2242, ali 2243, ali 2244, ali 2245, ali 2246, ali 2247, ali 2248, ali 2249, ali 2250, ali 2251, ali 2252, ali 2253, ali 2254, ali 2255, ali 2256, ali 2257, ali 2258, ali 2259, ali 2260, ali 2261, ali 2262, ali 2263, ali 2264, ali 2265, ali 2266, ali 2267, ali 2268, ali 2269, ali 2270, ali 2271, ali 2272, ali 2273, ali 2274, ali 2275, ali 2276, ali 2277, ali 2278, ali 2279, ali 2280, ali 2281, ali 2282, ali 2283, ali 2284, ali 2285, ali 2286, ali 2287, ali 2288, ali 2289, ali 2290, ali 2291, ali 2292, ali 2293, ali 2294, ali 2295, ali 2296, ali 2297, ali 2298, ali 2299, ali 2300, ali 2301, ali 2302, ali 2303, ali 2304, ali 2305, ali 2306, ali 2307, ali 2308, ali 2309, ali 2310, ali 2311, ali 2312, ali 2313, ali 2314, ali 2315, ali 2316, ali 2317, ali 2318, ali 2319, ali 2320, ali 2321, ali 2322, ali 2323, ali 2324, ali 2325, ali 2326, ali 2327, ali 2328, ali 2329, ali 2330, ali 2331, ali 2332, ali 2333, ali 2334, ali 2335, ali 2336, ali 2337, ali 2338, ali 2339, ali 2340, ali 2341, ali 2342, ali 2343, ali 2344, ali 2345, ali 2346, ali 2347, ali 2348, ali 2349, ali 2350, ali 2351, ali 2352, ali 2353, ali 2354, ali 2355, ali 2356, ali 2357, ali 2358, ali 2359, ali 2360, ali 2361, ali 2362, ali 2363, ali 2364, ali 2365, ali 2366, ali 2367, ali 2368, ali 2369, ali 2370, ali 2371, ali 2372, ali 2373, ali 2374, ali 2375, ali 2376, ali 2377, ali 2378, ali 2379, ali 2380, ali 2381, ali 2382, ali 2383, ali 2384, ali 2385, ali 2386, ali 2387, ali 2388, ali 2389, ali 2390, ali 2391, ali 2392, ali 2393, ali 2394, ali 2395, ali 2396, ali 2397, ali 2398, ali 2399, ali 2400, ali 2401, ali 2402, ali 2403, ali 2404, ali 2405, ali 2406, ali 2407, ali 2408, ali 2409, ali 2410, ali 2411, ali 2412, ali 2413, ali 2414, ali 2415, ali 2416, ali 2417, ali 2418, ali 2419, ali 2420, ali 2421, ali 2422, ali 2423, ali 2424, ali 2425, ali 2426, ali 2427, ali 2428, ali 2429, ali 2430, ali 2431, ali 2432, ali 2433, ali 2434, ali 2435, ali 2436, ali 2437, ali 2438, ali 2439, ali 2440, ali 2441, ali 2442, ali 2443, ali 2444, ali 2445, ali 2446, ali 2447, ali 2448, ali 2449, ali 2450, ali 2451, ali 2452, ali 2453, ali 2454, ali 2455, ali 2456, ali 2457, ali 2458, ali 2459, ali 2460, ali 2461, ali 2462, ali 2463, ali 2464, ali 2465, ali 2466, ali 2467, ali 2468, ali 2469, ali 2470, ali 2471, ali 2472, ali 2473, ali 2474, ali 2475, ali 2476, ali 2477, ali 2478, ali 2479, ali 2480, ali 2481, ali 2482, ali 2483, ali 2484, ali 2485, ali 2486, ali 2487, ali 2488, ali 2489, ali 2490, ali 2491, ali 2492, ali 2493, ali 2494, ali 2495, ali 2496, ali 2497, ali 2498, ali 2499, ali 2500, ali 2501, ali 2502, ali 2503, ali 2504, ali 2505, ali 2506, ali 2507, ali 2508, ali 2509, ali 2510, ali 2511, ali 2512, ali 2513, ali 2514, ali 2515, ali 2516, ali 2517, ali 2518, ali 2519, ali 2520, ali 2521, ali 2522, ali 2523, ali 2524, ali 2525, ali 2526, ali 2527, ali 2528, ali 2529, ali 2530, ali 2531, ali 2532, ali 2533, ali 2534, ali 2535, ali 2536, ali 2537, ali 2538, ali 2539, ali 2540, ali 2541, ali 2542, ali 2543, ali 2544, ali 2545, ali 2546, ali 2547, ali 2548, ali 2549, ali 2550, ali 2551, ali 2552, ali 2553, ali 2554, ali 2555, ali 2556, ali 2557, ali 2558, ali 2559, ali 2560, ali 2561, ali 2562, ali 2563, ali 2564, ali 2565, ali 2566, ali 2567, ali 2568, ali 2569, ali 2570, ali 2571, ali 2572, ali 2573, ali 2574, ali 2575, ali 2576, ali 2577, ali 2578, ali 2579, ali 2580, ali 2581, ali 2582, ali 2583, ali 2584, ali 2585, ali 2586, ali 2587, ali 2588, ali 2589, ali 2590, ali 2591, ali 2592, ali 2593, ali 2594, ali 2595, ali 2596, ali 2597, ali 2598, ali 2599, ali 2600, ali 2601, ali 2602, ali 2603, ali 2604, ali 2605, ali 2606, ali 2607, ali 2608, ali 2609, ali 2610, ali 2611, ali 2612, ali 2613, ali 2614, ali 2615, ali 2616, ali 2617, ali 2618, ali 2619, ali 2620, ali 2621, ali 2622, ali 2623, ali 2624, ali 2625, ali 2626, ali 2627, ali 2628, ali 2629, ali 2630, ali 2631, ali 2632, ali 2633, ali 2634, ali 2635, ali 2636, ali 2637, ali 2638, ali 2639, ali 2640, ali 2641, ali 2642, ali 2643, ali 2644, ali 2645, ali 2646, ali 2647, ali 2648, ali 2649, ali 2650, ali 2651, ali 2652, ali 2653, ali 2654, ali 2655, ali 2656, ali 2657, ali 2658, ali 2659, ali 2660, ali 2661, ali 2662, ali 2663, ali 2664, ali 2665, ali 2666, ali 2667, ali 2668, ali 2669, ali 2670, ali 2671, ali 2672, ali 2673, ali 2674, ali 2675, ali 2676, ali 2677, ali 2678, ali 2679, ali 2680, ali 2681, ali 2682, ali 2683, ali 2684, ali 2685, ali 2686, ali 2687, ali 2688, ali 2689, ali 2690, ali 2691, ali 2692, ali 2693, ali 2694, ali 2695, ali 2696, ali 2697, ali 2698, ali 2699, ali 2700, ali 2701, ali 2702, ali 2703, ali 2704, ali 2705, ali 2706, ali 2707, ali 2708, ali 2709, ali 2710, ali 2711, ali 2712, ali 2713, ali 2714, ali 2715, ali 2716, ali 2717, ali 2718, ali 2719, ali 2720, ali 2721, ali 2722, ali 2723, ali 2724, ali 2725, ali 2726, ali 2727, ali 2728, ali 2729, ali 2730, ali 2731, ali 2732, ali 2733, ali 2734, ali 2735, ali 2736, ali 2737, ali 2738, ali 2739, ali 2740, ali 2741, ali 2742, ali 2743, ali 2744, ali 2745, ali 2746, ali 2747, ali 2748, ali 2749, ali 2750, ali 2751, ali 2752, ali 2753, ali 2754, ali 2755, ali 2756, ali 2757, ali 2758, ali 2759, ali 2760, ali 2761, ali 2762, ali 2763, ali 2764, ali 2765, ali 2766, ali 2767, ali 2768, ali 2769, ali 2770, ali 2771, ali 2772, ali 2773, ali 2774, ali 2775, ali 2776, ali 2777, ali 2778, ali 2779, ali 2780, ali 2781, ali 2782, ali 2783, ali 2784, ali 2785, ali 2786, ali 2787, ali 2788, ali 2789, ali 2790, ali 2791, ali 2792, ali 2793, ali 2794, ali 2795, ali 2796, ali 2797, ali 2798, ali 2799, ali 2800, ali 2801, ali 2802, ali 2803, ali 2804, ali 2805, ali 2806, ali 2807, ali 2808, ali 2809, ali 2810, ali 2811, ali 2812, ali 2813, ali 2814, ali 2815, ali 2816, ali 2817, ali 2818, ali 2819, ali 2820, ali 2821, ali 2822, ali 2823, ali 2824, ali 2825, ali 2826, ali 2827, ali 2828, ali 2829, ali 2830, ali 2831, ali 2832, ali 2833, ali 2834, ali 2835, ali 2836, ali 2837, ali 2838, ali 2839, ali 2840, ali 2841, ali 2842, ali 2843, ali 2844, ali 2845, ali 2846, ali 2847, ali 2848, ali 2849, ali 2850, ali 2851, ali 2852, ali 2853, ali 2854, ali 2855, ali 2856, ali 2857, ali 2858, ali 2859, ali 2860, ali 2861, ali 2862, ali 2863, ali 2864, ali 2865, ali 2866, ali 2867, ali 2868, ali 2869, ali 2870, ali 2871, ali 2872, ali 2873, ali 2874, ali 2875, ali 2876, ali 2877, ali 2878, ali 2879, ali 2880, ali 2881, ali 2882, ali 2883, ali 2884, ali 2885, ali 2886, ali 2887, ali 2888, ali 2889, ali 2890, ali 2891, ali 2892, ali 2893, ali 2894, ali 2895, ali 2896, ali 2897, ali 2898, ali 2899, ali 2900, ali 2901, ali 2902, ali 2903, ali 2904, ali 2905, ali 2906, ali 2907, ali 2908, ali 2909, ali 2910, ali 2911, ali 2912, ali 2913, ali 2914, ali 2915, ali 2916, ali 2917, ali 2918, ali 2919, ali 2920, ali 2921, ali 2922, ali 2923, ali 2924, ali 2925, ali 2926, ali 2927, ali 2928, ali 2929, ali 2930, ali 2931, ali 2932, ali 2933, ali 2934, ali 2935, ali 2936, ali 2937, ali 2938, ali 2939, ali 2940, ali 2941, ali 2942, ali 2943, ali 2944, ali 2945, ali 2946, ali 2947, ali 2948, ali 2949, ali 2950, ali 2951, ali 2952, ali 2953, ali 2954, ali 2955, ali 2956, ali 2957, ali 2958, ali 2959, ali 2960, ali 2961, ali 2962, ali 2963, ali 2964, ali 2965, ali 2966, ali 2967, ali 2968, ali 2969, ali 2970, ali 2971, ali 2972, ali 2973, ali 2974, ali 2975, ali 2976, ali 2977, ali 2978, ali 2979, ali 2980, ali 2981, ali 2982, ali 2983, ali 2984, ali 2985, ali 2986, ali 2987, ali 2988, ali 2989, ali 2990, ali 2991, ali 2992, ali 2993, ali 2994, ali 2995, ali 2996, ali 2997, ali 2998, ali 2999, ali 3000, ali 3001, ali 3002, ali 3003, ali 3004, ali 3005, ali 3006, ali 3007, ali 3008, ali 3009, ali 3010, ali 3011, ali 3012, ali 3013, ali 3014, ali 3015, ali 3016, ali 3017, ali 3018, ali 3019, ali 3020, ali 3021, ali 3022, ali 3023, ali 3024, ali 3025, ali 3026, ali 3027, ali 3028, ali 3029, ali 3030, ali 3031, ali 3032, ali 3033, ali 3034, ali 3035, ali 3036, ali 3037, ali 3038, ali 3039, ali 3040, ali 3041, ali 3042, ali 3043, ali 3044, ali 3045, ali 3046, ali 3047, ali 3048, ali 3049, ali 3050, ali 3051, ali 3052, ali 3053, ali 3054, ali 3055, ali 3056, ali 3057, ali 3058, ali 3059, ali 3060, ali 3061, ali 3062, ali 3063, ali 3064, ali 3065, ali 3066, ali 3067, ali 3068, ali 3069, ali 3070, ali 3071, ali 3072, ali 3073, ali 3074, ali 3075, ali 3076, ali 3077, ali 3078, ali 3079, ali 3080, ali 3081, ali 3082, ali 3083, ali 3084, ali 3085, ali 3086, ali 3087, ali 3088, ali 3089, ali 3090, ali 3091, ali 3092, ali 3093, ali 3094, ali 3095, ali 3096, ali 3097, ali 3098, ali 3099, ali 3100, ali 3101, ali 3102, ali 3103, ali 3104, ali 3105, ali 3106, ali 3107, ali 3108, ali 3109, ali 3110, ali 3111, ali 3112, ali 3113, ali 3114, ali 3115, ali 3116, ali 3117, ali 3118, ali 3119, ali 3120, ali 3121, ali 3122, ali 3123, ali 3124, ali 3125, ali 3126, ali 3127, ali 3128, ali 3129, ali 3130, ali 3131, ali 3132, ali 3133, ali 3134, ali 3135, ali 3136, ali 3137, ali 3138, ali 3139, ali 3140, ali 3141, ali 3142, ali 3143, ali 3144, ali 3145, ali 3146, ali 3147, ali 3148, ali 3149, ali 3150, ali 3151, ali 3152, ali 3153, ali 3154, ali 3155, ali 3156, ali 3157, ali 3158, ali 3159, ali 3160, ali 3161, ali 3162, ali 3163, ali 3164, ali 3165, ali 3166, ali 3167, ali 3168, ali 3169, ali 3170, ali 3171, ali 3172, ali 3173, ali 3174, ali 3175, ali 3176, ali 3177, ali 3178, ali 3179, ali 3180, ali 3181, ali 3182, ali 3183, ali 3184, ali 3185, ali 3186, ali 3187, ali 3188, ali 3189, ali 3190, ali 3191, ali 3192, ali 3193, ali 3194, ali 3195, ali 3196, ali 3197, ali 3198, ali 3199, ali 3200, ali 3201, ali 3202, ali 3203, ali 3204, ali 3205, ali 3206, ali 3207, ali 3208, ali 3209, ali 3210, ali 3211, ali 3212, ali 3213, ali 3214, ali 3215, ali 3216, ali 3217, ali 3218, ali 3219, ali 3220, ali 3221, ali 3222, ali 3223, ali 3224, ali 32

REPUBLIKANCI REVOL- TIRAJO PROTI LODGU.

Zmernejši nasprotniki Lige narodov zahtevajo od Lodga kompromisa, ki omogoči ratifikacijo mirovne pogodbe.

MIROVNA POGOĐBA BO IGRA LA VELIKO VLOGO OB PRIHODNIH VOLITVAH.

Washington, D. C. — Senatorji, ki so za mile pridržke, postajajo nezadovoljni z Lodgov taktiko. Oni zahtevajo, da volja republikancev pokaže, da je za kompromis, ki omogoči sprejem mirovne pogodbe.

V političnih krogih govore, da se ti republikanski senatorji pripravljajo, da izročijo Lodgu ultimatum, da mora odnehati, da bo mogoče dobiti štiri in šestdeset glasov, ki so potrebni za sprejem mirovne pogodbe, če ne, se pridružio demokratom in porinejo Lodgov program na stran. Senatorji, ki so za mile rezervacije, žele, da se mirovna pogodba neizbrani kot agitacijsko sredstvo v volilni kampanji.

Ko se je pripravljala ta revolta v republikanskih vrstah, je naznanil senator Borah, da se je ustanovila občesna organizacija, ki osigurira, da bo mirovna pogodba igrala veliko vlogo v prihodnji volilni kampanji. Organizacija želi delati v šestih državah, po nekaj tednih bo že organizacija razširila svoj delokrog v severne države. Senator Borah pravi, da boj glede mirovne pogodbe ne bo nikdar končan v senatu, za to je boljše, da izreče ljudstvo svoje mnenje o mirovni pogodbi.

Senatorji za mile pridržke tožijo, da Lodgu ni bil nikdar dosti aktiven, da pride do kompromisa. Senator Lodge pa meni, da mora priti inicijativa za kompromis od demokratov.

KAJ JE PVEROČILO POTOP PARNIKA?

New York, N. Y. — Parnik "Manxman" se je potopil 400 milj od obrežja. Je bil naložen z žitom. Bil je na potu v Gibraltar. Ko ga je srečal na visokem morju britski parnik "British Isles" je divjal strašen vihar in parnik je visel na levo strani, tako da je bilo pričakovati vsaki trenutek, da se pogrne. Ta parnik je rešil 19 mornarjev, kapitan se je pa potopil s 37 mornarji.

Kaj je povzročilo, da se je parnik potopil. Žito je kluž, ki daje odgovor na to vprašanje. Žito ni bilo najbrže naloženo v vrečah, ampak je ležalo raztreseno po vseh skladiščih. Sredi parnika ni bilo najbrže močne in varne stene, tako da se žito ne more pretakati z ene strani na drugo. Ko je parnik začel v vihar, se je žito v taki meri stočilo na levo stran, da se ni mogel več izravnati in njegova usoda je bila zapečatená. Noben skušen mornar ne gre na parnik, na katerem je žito raztreseno po vseh skladiščih, ako ni sredi parnika močna stena, ki zabranjuje pretakanje žita. Ali mornar, ki se upira, se po tolmačenju zakonov punita. In če se enemu protestirajočemu mornarju pridruži več mornarjev, so izvršili punt na visokem morju, ki se kaznuje s smrtjo. Mornar, ko je podpisal pogodbo, je takorekoč prodal sam sebe. In čeprav ga skušajo in njegovo znanje uči, da je njegovo zadnje potovanje, ker je ladja slabo naložena, si ne more pomagati, ker ima molčati in spolnjevat ukaze. Pomaga si lahko na ta način, da pobegne z ladje in da tam pusti svoj imetek na obleki in perilu. Včas pa tudi ta pot ni odprta.

Parnik "Manxman" je bil naložen z žitom in izgubilo je 38 oseb življenja na visokem morju. Zato je dolžnost merodajnih faktorjev, da doženejo, kako je bilo naloženo žito na parniku in če so bila izvedena vsa dela, ki so potrebna, da se žito ne pretaka z ene na drugo stran. Če so mornarji po podpisani pogodbi prisiljeni odpluti na morje, čeprav je ladja slabo naložena, je na drugi strani dolžnost maritimnih oblasti, da doženejo prave vzroke za potop ladje in da preskrbe, da so pravi krivci kaznovani, kajti v zadnjem času se zopet množe nesreče na morju, posebno tovrstnih parnikov, ponestrši izredno veliko število.

Inozemstvo.

Socialna vojna v Španiji.
Madrid. — Vlada se pripravila za proglasitev obsednega stanja po vsej Kataloniji. Delave v plinarah, elektrarnah in pri vodovodnih napravah so sklenili zaštrajkati.

Povodenj v Alzaciji.
Colmar, Alzacija. — Vsa planjava od Rene do Železnice iz Mulhausena v Schlestadt je pod vodo. V St. Croixu je voda odnesla mnogo hiš in več oseb je utonilo.

Komunisti zmagali v Sofiji.
Solun, Grška. — Pri občinskih volitvah v Sofiji na Bolgarskem, ki so se vršile pred nekaj dnevi, so zmagali komunisti z veliko večino.

Francoska zbornica odobrila 12 milijard posojila.
Pariz. — Zbornica je v soboto odobrila s 475 glasovi proti 58 vladni načrt za posojilo z vsoti dvanajst milijard frankov. Vlada je obljubila, da nekoliko zniža proračun za mornarico.

Socialna vojna v Argentini.
Buenos Aires. — Stavka na argentinski državnih železnicah v provinci Jujuy se je razširila v provinco Santa Fe, Salta in Chaco. Železniški promet je silno omejen in nočnih vlakov ni več.

Amerika pripisna Irsko republiko v letu 1920.
New York, N. Y. — Eamon de Valera, provizorični predsednik irske republike, je v petek poslal brozjavno novoletno voščilo A. Griffithu, "izvrševalnemu predsedniku" v Dublinu, v katerem pravi, da onupa, da bodo Združene države pripoznale Irsko republiko leta 1920.

Zločini v Londonu.
London. — Neville Mieredy, glavni komisar londonske policije, je dejal, da ni bilo še nikdar v zgodovini Londona toliko zločinov, kakor jih je zdaj. Po njegovi mnenji je nerazstavanje zločinov posledica vojne.

Rockefeller pokupil rumunski petrolej.
Zeneva, Švica. — Iz Bukareste javljajo, da je ameriški Standard Oil Co. (Rockefellerjev) oljni trust) kupila pol milijona sodov izčiščenega petroleja na Rumunskem za vsoto \$3.150.000. Angleži bi bili radi izpodrinili Rockefellerja, ali plačati niso mogli toliko in so odšli s praznimi rokami.

Čeliki vladni slopar pojde v zapor.
Praga. — J. Irak, načelnik vladnega departmenta, je bil obsojen na osem mesecev zapora v osamljeni celici radi nameravane podkupnine v zvezi z neko večjo kupčijo s sladkorjem.

Dva nemška oficirja dobila deset let ječe.
Pariz. Brata Robert in Herman Rojtag, nemška častnika, sta bila obsojena po vojnem sodišču na deset let v Amiensu, ker sta med vojno organizirala sistematično uničevanje francoskih jeklarnic v Brieyu.

Bojični izgredi na Irskem.
Cork, Irsko. — V tukajšnjem mestu in drugih krajih so bili na Božič večji in manjši izgredi. V Kilarneyu je bila krvava bitka med policiji in republikanci. Nekli sržen in več civilistov je bilo ranjenih.

NOVA IZNAJDEA.
To nima nobene razlike kaj da ste, kmetovalec, delavec, ali mehanik, ker vsi gotove potrebujete to avtomatično silo, katero vam bo prihranilo denar in čas. Lahko delate vsakovrstne poprave s tem silom, kot naprimer čevlje, konjsko opravilo ter druge lahke in večje poprave. Ono šiva hitro in trpežno kot stroj. — Stane s 20 vatlovčevljarke drete in 2 šivanjski samo \$1.00, 7 za \$5.00. Še posebne šivanke ravne in zvinjene po 10c vsaka. Posebna pušica drete 15c. Z veseljem bomo vrnili vaš denar, če bi bili nezadovoljni. Ne odlašajte, temveč naročite še danes in pošljite svoje naročilo na: Novelty Sales Co., 514 E. Box 90, New York, N. Y.

Vesti iz Slovenije.

(Izvirno poročilo "Prosveta")
Škofja Loka, 6. decembra 1919. Na Karnjskem je še kopno, dočim je na Koroskem že zima. — Pred štirinajstimi dnevi smo imeli krizo pri deželni vladi v Ljubljani; dr. Žerjav je dobil nalogo, da sestavi novo vlado in je že potrjen od regenta za predsednika.

Stavka tiskarjev traja dalje. Drugih časopisov nimamo kot "Novice" — nadomestilo za "Slovenca", "Slov. Naroda" in "Sl. Gospodarja" — izhajajo pa parkrat na teden v osmerki, dočim je socialistični Naprej kupil tiskarno v Mariboru in sedaj izhaja redno.

Promet na železnicah je silno omejen. Prej smo imeli dva para vlakov vsak dan, sedaj od 1. decembra pa imamo le en par na vseh progah.

Od 1. decembra imamo štirinajst dni žigosanje denarja z odbitkom dvajsetih odstotkov.

Po Bolliču bo najbrže odprt promet na vse strani; z Italijo čez Bohinj in z avstrijsko republiko čez Celovec. Most čez Dravo pri Celovcu, ki je bil letos porušen tekom vojne na Koroskem, še ni dovršen. Politično delo navidezno počiva vsled stavke tiskarskih delavcev. Vsaka stranka seveda napevna več ali manj svoje sile. Klerikalci delajo za svojo "Kmeško Zvezo" in naši agrarci tudi organizirajo svoje kmete v samostojni Kmetijski stranki. Sedaj so prideli z gospodarsko organizacijo pod imenom "Ekonom." To bo delniška družba, katere namen bo, prodajati vse kmetijske produkte in preskrbovati kmete z vsami potrebščinami; dalje ima namen ustanoviti kmetijske pridelovalne zadruge, družbe in tvornice v svrhu predelavanja poljskih in gozdnih pridelkov. Glavni namen te organizacije pa je, da določa enotne cene in prodaja kmetijske produkte direktno konzumentu. Namen ne izgleda preselna, ali križijs, ker so v pripravljajemu odboru ljudje, ki po mojem mnenju ne spadajo tja, kakor n. pr. lesni voharjevec Haindihar itd.

Naši socialisti prevozi napredujejo in pri volitvah ne bodo izgubili nidekar, pač pa mnogi pridobili. Liberalcem pa kaže slaba pri ravno tako črnarjem (klerikalci). — Tomaž Jerala.

POTREBUJEMO.
dekleta za lahko tovarniško delo. Se ne zahteva nobene izkušenosti. Dobro delavno stanje. In dobra plača. V sobotah samo pol dneva.

The Piano & Organ Supply Co.
21 N. LaSalle Ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO.
Ženske za delo v kuhinji. Dobra hrana. Izvratno dobro delovno stanje. Oglasite se pri: Chef, Wm. Hotel, Pittsburgh, Pa.

VOJNA JE MINILA.

Alli hočete videti, kako so se velike bitke vojevale v Franciji, Rusiji, Italiji, Galliji, Belgiji, Romuniji, Poljski, Srbiji, na Ogrskem in Turškem? Ali hočete videti, kako so se s srkolovi borili v zraku? Ali hočete videti, kako so se s podmorskimi čolni vojevali pod vodo? Vse to lahko vidite v vaši hiši za jako malo stroška. Mi smo prejeli večje zalogo novih vojnič slik za steroskop. Kadar gledate v te slike skozi steroskop, se vam zdijo, da ste na mestu bojnega metala, gledajoči s svojimi lastnimi očmi. Steroskop kot ga vidite tu spodaj stane samo \$1.00.

300 vojnič slik po samo \$3.00. Imamo tudi druge cele interesantne slike za steroskop. Obhod skoli sveta. 500 različnih slik iz vseh delov sveta stane le samo \$7.50. Za popolno zadovoljnost jamljamo. Ne pošljite nam vsake denarje, pošljite nam \$1.00, proročanstvo pa boste plačali ko vam pismo naše dostavi svojo hišo in vaš denar. Ne odlašajte, naročite, pošljite naročilo takoj sedaj na: National Commercial Co., 107 E. 4th St., New York, N. Y.

Kašelj

Je neprijetna prikazen in povzroča množično mnogo bolnikov. Izpisan in skrbi. Njegov vzrok je, kar se ne morete izogniti tako hitro kakor bi radi, razen ako storite to, kar je storilo mnogo drugih: **Severe's Balsam for Lungs**

(Severe's Balsam za pljuča) v zdravilju kašlja, prehlada, križavice, v sledajočih boleznih dihanja, razne vrste in vnetostnih poškodovanj. Poskusite steklenico danes. Doblje ga v Vaši lekarni. Dobra za otroke in odrasle. Cena \$1.00 in 2c davca, ali 50c in 2c davca

POTREBUJEMO

dekleta in žena za delo pri 'Pund' in 'Kleker' presah, kot tudi delavke pri "benču" za čisto delo. Izkušenosti se ne zahteva. Mi vas naučimo dela v kratkem času; plača ob času, ko se učite. Izkusne delavke zaslužijo do \$30.00 na teden za delo od doma. Posebno nagrado (bonus) plačamo vsak teden stalim delavkam. Delavne ure so od 7:30 jutraj do 4:30 pop., ob sobotah pa samo do 11:45 predpoldne.

Prijazna svitla tovarna.
Victor Mfg. Caaket Co.
5750 Roosevelt Road,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

Dekleta in žene za delo v **WASH LAUNDRY**. Naloga staneje se za zahteva \$15 do \$18 na teden. Potrebujemo tudi ženske za stebelje in pranje. Delo od doma ali na delovno mesto. Mi vas naučimo.

JOHN S. THOMPSON CO.
130 N. Canal St., Chicago, Ill.

NAZANILLO

da je naš parnik bakra v stari stari kraj, kose stori takoj! Ekdaj je preložen za pet tednov. Ekdaj bomo pomagali hitro svoji domov, naj pošljite takoj bakra, da ga bomo prejeli v 10 dneh. Vabimo običaj, obuvajte se, ki se ne pokrvari. Taka bakra do 1000 funtov, cena 1c od funta, pošljite vse takoj na

STUKEL & HOBAK

European Trading & Export Co.,
56 Ninth Ave., Corner 10th St.
New York City.

PIVO—ŽANJE—VINO

Popolni asortis in vsa potovanja tako za vrsto doma ali za potovanje za \$1.00. Bilo katera lager pivo, razna vina, Jamajka, France, Belgija. Ne pozabite. Mi smo bili prej v povsemnem miru. Sedaj je potovanje in vsa potovanja stanejo po \$1.00. Bilo katera lager pivo sprejema \$1.00 v misli vsake ali gotovo denar.

WILLIAM KLAES INSTITUTE

Dept. 11, Milwaukee, Wis.

NAJBRŽE

"Prosveta" píše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s našimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V naši misli vse za vredenje potrebščin se po ameriški ceni.

ANTON BOREK,
Milwaukee, Pa.

KDO JE NOB, DA SI

ohrani zdravje in dobro voljo naj poskus naš "Hmelj in Mal". Samo enkrat, pa se boste prepričali, da je doma kuhani najboljši. Jamčimo vsako pošiljatev v vse kraje, 10 galon za \$2.25. Tvrška.

FRANK OGLAR,
6401 Superior Ave., Cleveland, Ohio.

Priporočamo naše podružnice.
Math Petrovich, Candy store, 15617 Waterloo Rd. Collinwood, Ohio. A Vidrič, 654 Main Street, Johnstown, Pa. in Kristof Grocery, 1780 E. 31st Street Lorain, Ohio.

Slovenska Zveza

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Podgorca Jednota.

Izbezp. 17. Junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-89 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.

PREDSEDNIK: Vlasov Colabar, 2857-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hnat, 285 So. Commercial, Pa.
TALNIK: JOHN VERDEBARI, 2706 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TALNIK BOLNIŠKEGA ODBORA: Paul Berger, 2857-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
SLAŽAJNIK: Anton J. Terbovec, Box 1, Chicago, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Fida Collins, 2857-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR.

John Ambrosi, predsednik, Box 281, Cassadaga, Pa.
John Underwood, 628 May St., Springfield, Ill.
Martha Schuman, Box 270, Safford, Okla.
Joe Radlich, Box 628, Safford, Pa.
Frank Suresh, 2850 Fraser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2857-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Petrovich, Box 428, Springfield, Pa.
Anton Radlich, Box 73, Virdi Grove, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Hnat, Box 194, Green Lake, in Wisconsin.
Leo Kukan, Box 240, Cleveland, Ohio, in Wisconsin.

Nadzorni odbor.

Max Petrovich, predsednik, 18217 Wiggins St., Collinwood, Ohio.
John Ambrosi, 418 Pierce St., Evelyn, Ohio.
Joe Kukan, 1207 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vlasov Colabar, John Ambrosi in Max Petrovich.

EDUKATIVNI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Albi, 2124 So. Cleveland Ave., Chicago, Ill.
John Tridil, Box 124, Lawrence, Pa.
John Owen, 282 Southview, Safford, Okla.
Joe Kukan, 1191 E. 25 St., Cleveland, Ohio.
Mary Under, 1844 So. Radio Ave., Chicago, Ill.

VRHOVI ZDRAVNIŠKI: Dr. T. J. Kuch, 628 So. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
OSNOVNI UREDNIK "PROSVETA": John Suresh.

POŠTA — Vsa pisma pošiljate in stvari, ki se glase gl. izvrševalnemu odboru in izdajo opisi, naj se pošljejo na sedeži John Verdebare, 2857-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse zadeve bolniške potrore naj se pošljejo Paul Bergerju, bolniški bolnišni odbor in gl. uradu.

Vse pisma glede potovanja in gl. izvrševalnemu odboru se naj pošljejo M. Petrovich, predsednik bolniškega odbora, Safford, Okla. in Safford.

Vsi pismi na gl. upravni odbor se naj pošljejo na sedeži John Ambrosi, Box 281, Cassadaga, Pa.

Vse pisma proti predloženi glasnici se naj pošljejo predložilcu bolniškega odbora Vlasov Colabarju.

Vsi pismi in druzni opisi, pismo, opisi, naročila in opisi, vse, kar je v zvezi s glasnikom Jednota, naj se pošljejo na sedeži "Prosveta", 2857-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

REZNICA

je, da mnogi ne vedo, kje bi zamogli biti naša reznica. Reznica je avtomatično potovanje, ki vam omogoča, da se potujete brez skrbi in brez plačila. Reznica je avtomatično potovanje, ki vam omogoča, da se potujete brez skrbi in brez plačila. Reznica je avtomatično potovanje, ki vam omogoča, da se potujete brez skrbi in brez plačila.

EMIL KISS

PAZITE NA SEDANJE CENE:

\$ 1,000	..... \$ 11.00	\$ 10,000	..... \$115.00
\$ 25,000	..... \$261.30	\$ 50,000	..... \$520.00

POTNIKOM SE PRESKRBE VSA URADNA DOVOLJENJA ZA POTOVANJE BREZPLAČNO!

VSAGO PO TEJ TVRDKI IZVRŠENO DELO JE POPOLNOMA GARANTIRANO!

Za vsa potrebna pojasnila obrnite se na:

EMIL KISS, BANKER.

133 Second Ave., cor. 8th St., New York, N. Y.

SPREJEMA HRANILNE VLOGE IN PLAČA 4% OBRESTI!

DENAR JE PO CENI

ali hči naj ve kako dolgo. Takoj se razuna, da bodo morali vse v kratkem skloniti nazvgor in tadej bodo morali plačati vsi za krom.

AKO

Zelite postati denar vašim sorodnikom? Hočete li uložiti vaš denar v Slovenijo, Hrvaško ali Srbijo? Hočete li kupiti doma? Zelite dobiti vaš denar za vaše krom? Zelite plačati vaš dolg v domovini?

Tedaj se poslužite te prilike, kupite in pošljite krom, dokler so pačeni. Mi vedno dajemo najnižjo ceno. V slučaju, da ceno pada, dokler primemo vaše pošiljatev, mi računamo nižjo ceno, t. j. pošljemo vaš krom. Ako želite prenesti vaše krom ter jih držati tako, kupite si od nas "MENJICO" na največje in poznanejšo banko v Jugoslaviji, ter porabite, ali pošljete domov ali prodate to menjico kadar ena kronam postali.

Ne držite vašega denarja brez prometa. Mi sprejemamo

DENAR ZA HRANILNO VLOGO—

ter ga držimo za vas hranejnega in vam plačujemo obresti, tako vaš kapital raste v vsaki dobi. Vi sprejemate "HRANILNO KNJIZICO" s samozadovoljivo in kadarkoli potrebujete denar mi ga vrnemo vam s obrestmi.

Vse pojasnila se dajejo brezplačno. Jugoslavanske krome dani Doll. 1.50.

NEMETH STATE BANK,

John Nemeth, President.

Centrala v glavnem mestu postopje 10 E. 2nd St. Podružnica 1587 Second Ave. NEW YORK, N. Y.

Slovenska zemlja.

KAMNITKE ALI SAVINJSKE ALPE, NJIJE SOBODA IN NJIJE LIOB.

Spisal Ferdinand Seidl.

Nadaljevanje.

Tercijarna tvorba.

V najstarejšem oddelku terciarne tvorbe je morje pokrivalo še večji del južne in srednje Evrope in segalo odtoč proti vzhodu nadalje preko osrednje Azije. Otoki precejšnjega obsega so moleli iznad njega, na primer Osrednje Alpe, Karpati itd. Bilo je toplo morje, v njem so živele korajlje. Značilna organska bitja tega morja so izmed živalij numuliti (Numulites), izmed rastlin pa kamenotvorne alge, imenovane kumulipire (Nullipora) ali litotamniji (Lithothamnium). Numuliti so bili prazivali (Protozoa) in so imeli ogrodje ledaste ali kovanin noveem podobne oblike (od tod ime, kajti nummus = novček). Njih nagromadena ogrodja tvorijo mogočne plasti trdnega apnenca. Numulitni apnik se je bil že sesedel in strdil, potem pa so se pojavile gorovorne sile in so premaknile, nagnile in nagubale staranje in tudi njegove skladove. Zatorej najdemo numulitni apnik v Alpah še v nadmorski višini 3000 m. v Himalaji celo v višini 6000 m.

Doba numulitnega morja ima dva oddelka: eocenski in oligocenski oddelki.

Iz eocenskega časa ni medlin v Kamniških Alpah, ki so bile suha zemlja še izza kredne dobe. Pripravljala pa so se premikanja, ki so zopet razširila oblast morju. V oligocenskem oddelku je nastala morja zopet pridilo. Navzdol si je zaliv, ki je segel od Ogrske strani do Manila in Raduhe. Zaprtilo je medlin približno značaj, namreč laburo, nekčen lesor in pa apnik s numuliti, kalifornijami, koralami, morskim ježi itd. Na pogled so nam le po robu zaliva na peseterih krajih, n. pr. pri Gorah, enaradi pri Stanjani in Novi Bisti, ob severnem vznožju Maribora, v nadmorski višini 500 do 600 m. Nahajajo se na dnu pri Podvolovlju in v višini 850 m. pri Goranem špehu na pobočju Velikega Rogata so razprostrti v višini 1163 m. in tvorijo dolgo, ozko panogo ob vznožju Raduhe celo v višini 1449 m.

Drug tak zaliv je segel preko Motnika in Kamnika v Savsko dolino do Škofjeloke in Jesenic in celo do Bohinja. Plasti temne gomole iz oligocenskega časa spremljajo obnože skupine Kranjskega Storžiča še pri Tržišču in Begunjah. Ondi tvorijo viseča pobočja, obrasla ob cesti med tema dvema krajema krasnemu parku podobno s strato in skupinami dreves. Celo male nasebine (Brezje sv. Neže, Veterne) stojijo na tej gomili, ki daje plodno zemljo za polja. Ponokod (n. pr. pri Begunjah) so v gomoli nadrobni mali (do 6 mm dolgi), igličasti, blesteči gotoli (kristali) iz sadre. Njih snov je bila raztopljena v oligocenskem morju (saj ima vsaka morska voda v sebi raztopljenih raznih soli, med temi tudi žveplenokislo apno, to je sadrovino.) Ko je pa ginevajobe morje oligocenskega časa izpuhtelo v približnih plitvinah, kristalovala je dotlej raztopljena sadrova snov in zgradila nešteto množico predrobni kristalov, ki še sedaj ležijo v tednji usedlini.

Kronološka vrsta zahteva, da ležijo terciarne usedline nad najmlajšimi plastmi trijadne dobe ker ni jurskih in krednih usedlin, torej nad dachsteinskimi ali sploh nad gornjetrijadnim apnikom. Toda namestu na vrhu Meanine vidimo numulitne skladove ob njenem vznožju, in kar še bolj iznenadja, ondaj se dotikajo spodnjetrijadnih werrfenskih plastij. Ob Raduhi pa se dotikajo školjkovitaga apnika in pri Podvolovlju (sv. Antona) celo silurških slojev.

Ta čudni položaj je mogoč nik niti jedino le na ta način, da se ona skupina trijadnih kamnin, ki se je prvotno prostirala med Menino in Raduho, odtrgala vsled delovanja gorovornih sil ter zraknila v globlino.

POTOP.

Zgodovinski roman.

Spisal H. Škrljevič. Poslovni Področnik.

"Izurjen pa je, izurjen. Stopa vam tako v vrsti, da smete, ko gre vrsta skokoma, spustiti uzdo, in on se vendar ne zmuzne ni za pol koraka iz vrste. Če ga hočete, svetli knez, poskuciti, dam ga vam zastoj, ako se na dve sto korakov pomakne le za pol glave naprej."

"To je bilo največje čudo, da se ne bi pomaknil, če mu pustim uzdo."

"Čudno in ugodno, ker ima človek prosti obe roki. Večkrat se je že pripetilo, da sem imel v jedrni roki sabljo, a v drugi amokres, konj pa je sel, kamor je hotel."

"Ba! Kaj pa tedaj, če se vrne vrsta?"

"Takrat se vrne tudi on pravilno kakor navadno."

"Ni mogoče!" reče knez. "Tega ne učini noben konj. Videl sem v Franciji konje kraljevih strelcev, predobro izurjene radi tega, da ne bi kazili dvornih obredov, a vendar jih je bilo treba voditi na uzdi."

"Ta konj je pameten kakor človek. . . Izvolite sami poskusiti, svetli knez."

"Daj ga sem!" reče po kratkem pomisleku knez.

Kmitič sam mu drži in knez skoči lahno na sedlo in potrka vranca po leskečem se vratu.

"Čudna stvar!" reče. "Najboljši konji dobe na jesen šestnasto dlako, ta pa je, kakor bi prišel iz vode. Na katero stran odrinemo?"

"Odrinemo najprej v vrsti naravnost in če svetli knez dovolita, proti gozdu. Pot je ravna in široka; v mestu pa ti pri vsakem koraku hlačešči na ovire."

"Nu, pa zdrinjamo proti gozdu!"

"Za dva streljaja naravnost. Spustite, svetli knez, uzdo ter poženite v skok. . . Dva naj jezdi ta na vsaki strani in jaz nekoliko zadaj."

"Obstoje!" zapove, knez.

Vrsta obstoji ter krene na pot, ki drži iz mesta. Knez je bil na aredi.

"Naprej!" zapove. "Iz mesta v skok! . . . Marš!"

Vrsta odrine in dez minuto je že dirjala kakor vihar. Oblik prahu je zakrila osem dvornikov in hlevarjev, ki so se zhrali med bliscer račevodno ogledovali to dirko. Izurjeni konji so že predirjali za jedno postajo ali še več, in Kmitičev vranec se ni pomaknil, da bi hlez uzde, niti se pol naprej. Bil so že na koncu druge postaje. Sedaj se Kmitič ozre za seboj, vidi oblak prahu, skozi katerega se je komaj zapazil starostin dvor ter pri njem stoječe ljudi, zakriči:

"Zarabite se! . . . V tem trenutku zgrabit! Belona in orjaški Zavratniški knez se raki, da sta mu kar resnikli v vilenki, drita ga z železnimi postni, ta jameta sbeđati z ostrogami svoja konja. Kmitičev vranec stoji neprestano v aredi, ni zastajal, niti pomaknil se naprej, ačudenje, obup, veter žvižgajoč okrog nese, vse to je zavezalo knezu se nekaj časa jeziti. Poskušal se je iztrgati enkrat, dvakrat, toda brezuspešno; samo roki sta mu močno zahreleči v zgibih.

"Kaj pomeni to!" zakriči naposed. Ste-li lopovi, ali kaj! . . . Mar ne veste, s kom imate opraviti! . . ."

Kmitič ga pa bufne s samokresovo cevjo med pleča.

"Ne upiraj se knez, drugače dobiš krogeljo v hrbet!" reče.

"Jedajalel!" zakriči knez.

"Kaj pa si ti?" vpraša Kmitič.

In zdrinjali so dalje.

XIII.

Dirjali so že dolgo po gozdu ter drvili tako, da se je zdelo, da drevesa beže v tem diru. Poččali so za seboj krme, koč, smolarnice in tudi posamezne vozove, ki so bili namenjeni k Pilviškim. Časih pa časih se je zvijal knez Bogoslav na sedlu. Kakor bi poskušal, če bi se mar ne bilo mogoče zmuzniti, toda vsakokrat sta ga roki močnejše zabočeli v železnih pesteh Kmitičevih vojakov. Kmitič mu je pa nastavljal vsak hip samokresovo cev med pleča. Bežali so dalje tako, da je padala bela pena kar v plástéh s konj.

Konečno je bilo treba pridržati konje, kajti Pilviške so ostale že tako daleč, da so bili pred preganjalci popolnoma varni. Nekaj časa so jezili vsi molče, pokriti z oblakom sopen, ki se je kadila od konj.

Knez se dalje časa ni oglašil. Bržkone se je hotel pomiriti ter postati hladnokrvn. Naposed vpraša:

"Kam me peljete?"

"To izveste, svetli knez, kadar bomo tam," odvrne Kmitič.

Knez umolkne, a čez nekaj časa reče zopet:

"Ukaži tema capinoma, naj me spustita, ker sicer mi popolnoma zvijeta roke. Če mi to učinita, dam ju natakniti na kol, sicer bodeta samo obečena."

"Plemiča sta, pa ne capina!" odvrne Kmitič.

"Kar se pa tiče kazni, bo mogoče zamaš vaša grožnja, ker se ne vemo, koga doleti prej smrt."

"Ali pa veste, na koga ste dvignili roke?" vpraša knez, in se obrne k vojakom.

"Vemo," odgovore vojak.

"Vrag vas vzemi!" zakriči jezno knez. "Ali ukažeš tem ljudem, da me spuste ali ne?"

"Ukažem vam zvezati roke trdno na hrbtu, to bo varneje."

"Ni mogoče! . . . Izpahnete mi jih popolnoma."

"Koga drugega bi ukazal izpustiti na častno besedo, vi pa niste vajeni ostati moč beseda," odvrne Kmitič.

"Daj ti besedo," odvrne knez, "da ne samo uideš pri prvi priliki za tvojih rok, mrtvec te ukažeš se raztrgati s konji, ako te dobim v svoje roke."

"Kar ima biti, bodi," odvrne Kmitič. "Ljubše pa mi je, da mi grozite, nego da mi kaj obetaš, pa izgaja. Spustita mi roke ter drita samo za uzdo njegovoga konja. Pogledite sem, svetli knez! Dovolj bo, danesno svetlo in inih bošete krogeljo v hrbtu. Ne zgrešim vas, ker nisem še nikogar sedito mirno na konju, ter ne mislite na beg!"

"Ne bojim se tebe, niti tvojega samokresa," reče knez ter odne svojo utpela roko. Vojaka pa pograbila na obeh straneh konja za nede in tako so šli dalje.

Knez Bogoslav molči nekaj časa, potem pa reče:

"Očividno se mi stramuje pogledati v obraz, gospod Kmitič, da se mi skrivaj za hrbtom."

NIZKE CENE.

Cene kronam so tako nizke, da skoro ne morejo biti nižje. Izarbitite to priliko, ako nameravate poslati svojemu kako pomoč ali plačati kak dolg. Vsaka pošiljatev potom moje tvrdike je popolnoma varna pred izgubo.

100 kron za	1.30
300 kron za	2.50
500 kron za	3.00
1,000 kron za	11.75
5,000 kron za	58.00
10,000 kron za	115.00
25,000 kron za	285.00

50 lir za	4.50
100 lir za	8.75
200 lir za	17.00
500 lir za	42.75
1,000 lir za	85.00

FOTOVANJE. Paralki s storočastimi potniki sopot redno odhajajo vsak teden. Ekor šeli potovati, naj piše ali pa pride na moj naslov. Prostor na parniku se lahko dobi.

POTNE LISTE preskrbim o nim, ki nočejo sami imeti tega posla.

PRENOČIŠČE. Ako hočete imeti snašno, udobno in čarno prenočišče po nizki ceni, ko ste v New Yorku, se oglašite v mojem uradu; nič zato, ako ste kar to kje drugje kupili. Posredilo se mi je namreč dobiti primerno tri-nadstropno poslopje za prenočišče za potnike.

LEO ZAKRAJŠEK,
70 Ninth Ave., New York, N. Y.

ROJAKI! Narodite se na knjige Književna Matice S. H. F. J. Matice izda pet knjig, kakor hitro se oglašite dvatisoč naročilkov. Naročnina s pristopnino vred za prvih pet knjig je tri dolarja. Ako ni zastopnika Matice v vaši naselbini, pošljite naročnino tajniku Matice: Frank Abel, 2124 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

Krasna pozlačena ura.

Ali gledate za dobro uro? Če je tako potem kupite takoj to uro, ki jo opisujemo v tem oglasu. To je najbolj prikupljiva ura, kar ste jih še videli. Narejena zelo močno in ima 17 pristnih kamnov. Srednje velikosti, kaže natančno in garantirana za 20 let. Stalna cena tej uri je \$21.00, pa jo bomo prodali za določen čas skupno z lepo pozlačeno veriščico samo za \$11.85. Nosite to uro 15 dni, pa če boste nezadovoljni, vrnite nam jo in mi vam bomo vrnili vaš denar do centa. Ne pošljite vsega denarja vnaprej, pošljite le \$1.00 in preostanek boste plačali pismonoči, ki vam bo prinesel uro na dom. Ne odlašajte, kupite takoj.

Izrečite ta oglas, pridenite mu en dolar in pošljite na:
NATIONAL SALES CO., Sta. D, Box 90, New York, N. Y.

"Pazite na menjajoče cene."

Sedaj je mogoče pokljati denar v staro domovino in sicer na Slovensko v kronah, v kraje sasadena po Italijanih pa v lirah.

Sedanje cene so s poštnino vred:

100 kron	\$1.35	500 kron	\$ 6.25
200 kron	2.80	1,000 kron	12.50
300 kron	3.90	5,000 kron	61.50
400 kron	5.00	10,000 kron	122.00

Potuje se tudi lahko v staro domovino, toda parniki so prenapolnjeni; tisoč ljudi čaka na prostec, a parnikov je za sedaj le kaj malo, zato je bolje, da vsakdo malo potuje, da se razburi slobodjajo.

Za pojasnila pišite na:
FRANK SAKSER,
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

ŠPANSKA INFLUENZA
SE VEDNO FREŠ!
Poročila iz vsani krajev dokazujejo, da se influenza širi. Storitve vse v vaši moči, da preprečite. Imajte vedno nekaj kar bode očistilo zastropne plin iz valoga sistema. Laxovaris odliči vasa čreva, kiali selodce in kri. Laxovaris se prodaja v lekarnah, ampak če ga vaš lekarnar nima pošite nam poji. The Laxal Medicines Co., 164 Laxal Bldg., Pittsburgh, Pa.

POZORI! POZORI!
Isabel je novi občini omnik
Domestik Zaliskah Zdravil
(priporočeni po španski Kraljevi)
Polje vsakega zdravila je za kratke razdobje, za kaj in pri kateri bozoni so maki.
Ta omnik bo vedeti z Valam zdravje.
Finito post je čezna. Pošljite jo brezplačno.
MATH. PEZDIR,
Box 172, City Hall Sta.
NEW YORK, N. Y.

NAZNANILO

The American Woolen Company s tem naznanja svojim uslužbenecem načrt za bolniko in in ponesrečeno podporo, v veljavi opoldne decembra 1, 1919. Ta načrt jemlje v obzir vsakega uslužbenca Ameriške volnene družbe in njenih podružnic. Lestvica po kateri se bodo izplačevale podpore je kakor sledi:

Noben uslužbenec ni zavorovan po tem načrtu ako ni bil uslužbi in na plačilni listi dne 1. decembra 1919, in ki je delal po čas in za polno plačo. Uslužbenec ki ni bil uposlen dne 1. decembra, vlad pohabljenosti ali nezmožnosti bode zavorovan po tem načrtu katere se povrne na delo in bode delal poln čas in prejel polno plačo. Po 1. decembru 1919 vsi novi uslužbenci kadar se bodo sprejeli v delo pri ti družbi, in ako bodo stalno uposleni za šest mesecev bode deležni te zavarovalnine.

1. Vsi oni, ki so na plačilni listi decembra 1, 1919 in so bili pri nas uposleni manj kot šest mesecev, bodo prejeli po 40% splošne tedenske plače.
2. Vsi oni, ki so bili uposleni nad šest mesecev in ne več kot eno leto, bodo prejeli po 50% splošne tedenske plače.
3. Vsi ki so bili uposleni stalno nad leto dni in ne več kot dve leti, bodo prejeli po 60% splošne tedenske plače.
4. Vsi ki so bili uposleni stalno nad dve leti in ne več kot tri leta bodo prejeli po 70% splošne tedenske plače.
5. Vsi oni ki bili uposleni stalno nad tri leta in ne več kot štiri leta bodo prejeli po 75% splošne tedenske plače.
6. Vsi oni ki so bili uposleni stalno nad štiri leta bodo prejeli po 80% od svoje tedenske plače.

Noben uslužbenec ne prejel manj od \$8.00 na teden in nobeden več kot \$30.00 za en teden, brez izjeme kolika je bila njegova plača.

Ta podpora bode kriš vse slučaje onemoglosti ki bi izvirale vsled bolezn ali ponesrečenjs, znotraj ali zunaj delavčevega prostora pri delu, in so približek k vsem podporam ki mu pripadajo po državnem zakonu raznih držav kjer se nahajajo naše tovarne, za ponesrečbe nastale pri delu, do razmer in razlike med odkodnino dovoljeno po gornjem načrtu in podpore ki so dovoljene po zakonih (Compensation Acts) takih držav, izvzemši, da novo nastavljeni najeti po decembru 1, 1919, bodo deležni le do podpore kateri dovoljuje državni zakon in to veljavno toliko časa dokler ne preteče stalno uslužben šest mesecev.

Podpora se pričinja čelo po preteku sedem dni zgube dela vsled bolezn in se nadaljuje dokler ne preteče doba 26 tednov, tako, da za ponesrečenje ki je nastalo pri delu in evesta izplačana nad 26 tednov, in doba podpore nad 26 tednov, bode samo ona katero dovoljuje vsaka raznih držav v kateri se nahajajo naše tovarne v kateri se naši delavci katih nahajajo.

Poradna podpora vključuje vsake bolezen izhajajoč se vsled nosečnosti, za šenske upolene pri nas se bode plačali za dobo časa, ki je odmerjen v gornjem načrtu.

Vse te podpore so še povrhu čezna, če boste ki je sedaj v veljavi.

American Woolen Company

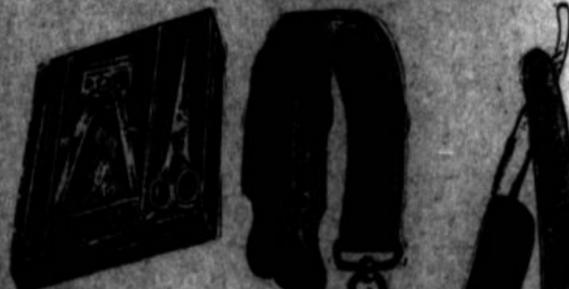
Wm. H. Wood, President.

ČUDOVITA URA.

Ta ura gre 5 dni če se jo enkrat zavije ima pet kanal, ki kažejo 1. dan v mesecu, 2. dan v teden, 3. ure, 4. minute in 5. sekunde. Izdelana je trpčno in ima 14 pristnih kamnov ter jamčena za 25 let. Navadna cena tej uri je \$19.00, toda prodali jo bomo za kratek čas skupno z lepo pozlačeno veriščico samo za \$12.95. Nosite to uro 5 dni in če boste 3 uro nezadovoljni, vrnite nam jo in mi vam poljemo vs denar nazaj. Samo pomislite, kak spet boste imeli z to uro. Ne pošljite vsega denarja. Pošljite \$1.00 s naročilom in preostanek boste plačali, kadar vam pismonoči prinese uro na dom. Storitve te k danes, tekoj sedaj. Agente potrebujama.

NATIONAL COMMERCIAL COMPANY
107 E. 4th Street,
NEW YORK, N. Y.

Varčuj denar in čas.

Ali si še kdaj pomislil, koliko denarja in časa lahko prihraniš s tem, da se sam briješ doma. Povprečno izdaš za britje \$20.00 na leto, ali \$100.00 v peti letih. Mi ti priporočamo, da si kupiš britev, katere tu predstavljamo. Britev, ki je vidni na tej sliki, je izdelana iz zelo finega jekla in jo skoraj vai brivci rabijo štrom dekle. Stalna cena tej britvi je \$11.00, mi jo bomo pa prodajali za določen čas za samo \$8.00 in jo garantiramo za 10 let, in dodatno ti bomo dali 5 jako koristnih predmetov prosto in ti so: pas za britvi britev, stroj za striženje las, škarije, glavnik in čopič. Samo pomislite vseh teh šest predmetov za samo \$8.00. Mi jamčimo, da boš zadovoljen v vsakem oniru, ali pa ti vrnemo tvoj denar. Pošljite samo \$1.00 s naročilom, preostanek pa boš plačal, ko prejmeš blago. Ne odlašaj, naroči takoj, izreči ta oglas, priloži en dolar in pošlji na:

NATIONAL COMMERCIAL CO., 187 East 4th Street, New York, N. Y.